

11.12.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1101
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/236
Karar Numarası : 2024/1140
Başvuran : H.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1-Konya Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü
2-Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Hastanesi Başhekimliği
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın %98 engelli raporu olan çocuğunun sağlık hizmetlerine erişemediği ve engellilik temelinde ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kızı H.K.'nın 25 yaşında %98 engelli raporu olan özel gereksinimli bir birey olduğunu, sağlık hizmetlerinin sunumunda sorun yaşadıklarını, 17/4/2024 tarihinde kızını Konya Şehir Hastanesine tedavi için götürdüğünü, Hastanenin Göğüs Hastalıkları Bölümünün girişinde engelliler için yardım çağrı butonunun bulunmadığını, oysa bu butonun diğer hastanelerde mevcut olduğunu,

b. Bölüm girişindeki danışma görevlilerinden engelliler için karşılama elemanı talep ettiğini ancak talebin kabul edilmediğini, muayene, tahlil ve röntgen öncesindeki kayıt masalarında engelli kartını göstermesine rağmen kendilerine öncelik tanınmadığını, nitekim Göğüs Hastalıkları Bölümünün hiçbir yerinde engelli ve yaşlıların öncelikli olduğuna dair bir ibare bulunmadığını,

c. Her ne kadar hastasını evde sağlık aracı ile Hastaneye getirse de Hastanenin giriş kapısına yakın bir mesafede engelliler için ayrılmış bir park yerinin olmadığını, Hastanedeki işlemlerinin bitmesinin ardından nakil için ulaşım birimine müracaat ettiğini, hasta nakil araçlarının yetersizliği nedeniyle Hastanede birkaç saat bir koridorda sedye üzerinde kızıyla araç beklediklerini, bu süreç için en azından bir bekleme yerinin mevcut olması gerektiğini,

ç. Yaşadığı sorunlar hakkında Konya Valiliğine dilekçe sunduğunu ancak kendisine bir cevap verilmediğini,

d. 29/4/2024 tarihinde kızını Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine evde sağlık

hizmeti vasıtasıyla tedavi için götürdüğünü, Hastanenin acil servisinde engelli yardım çağrı butonunun ve engelliler için karşılama personelinin bulunmadığını, kızını acilden polikliniklere götürmek için sedye talep ettiğini, talebi üzerine destek birimine yönlendirildiğini, bahsi geçen birimde yaklaşık 10 dakikalık bir uğraş sonucunda kızı için sedye bulabildiğini,

e. 6/5/2024 tarihinde Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Gastroenteroloji bölümüne müracaat ettiklerini, Hastaneye evde sağlık ekibi hizmetiyle ulaştıklarını, ekipteki görevliler tarafından kendisine tekrar eve götürülmek için muayene oldukları doktorun 112 Acil Çağrı Merkezini (112 AÇM) araması gerektiğinin söylendiğini, muayenenin ardından ilgili doktordan 112 AÇM'yi aramasını talep ettiğini, talebinin reddedildiğini, bunun üzerine bizzat 112 AÇM'yi aradığını, telefondaki görevlinin acilde görev yapan doktorlar tarafından aranmaları gerektiğini ifade ettiğini, acildeki doktorlardan 112 AÇM'yi aramalarını talep ettiğini ancak talebinin reddedildiğini, tekrar 112 AÇM'yi arayarak durumu anlattığını, görevliler tarafından kaydının alındığını ancak kendisinin ikamet ettiği bölgeden birisinin Hastaneye ulaştırılma durumu olması halinde kendilerinin eve götürülebileceğinin ifade edildiğini,

f. Hastanedeki işlerinin saat 11.30 civarında bitmesine rağmen 15.30'a kadar kızıyla bir sedye üzerinde beklediklerini, kızının rahatsızlık yaşamaya başlamasının ardından eve taksi ile döndüklerini, yaşadığı sorunları 6/5/2024 tarihli dilekçeyle Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Başhekimliğine aktardığını, Başhekimliğin kendisinden yalnızca özür dilediğini, söz konusu sorunların giderileceğine dair herhangi bir ifade kullanmadığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Konya İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Sağlık tesisleri erişilebilirlik standartlarında hastane girişinde engelli çağrı butonu bulunması ile ilgili herhangi bir madde bulunmadığı, Konya Şehir Hastanenin 7 ana girişinde de yönlendirme personelinin ve engelli bankosunun mevcut olduğu, engelli bankolarının yanında engelli hasta bekleme alanını belirten yönlendirme levhası ve bekleme alanlarının olduğu,

b. Yönlendirme bankolarının tümünde indüksiyon döngü sisteminin mevcut olduğu, bankolarda bulunan yönlendirme personeli ile iletişime geçilerek kişinin yanına gerekli sandalye veya sedye ile refakat desteği sağlandığı,

c. Poliklinik girişlerinde 65 yaş üstü, 7 yaş altı ve engelli hastaların önceliği bulunduğu, Hastane bünyesinde bulunan ulaştırma birimi ile vatandaşlara sırayla kesintisiz ambulans hizmeti verildiği, Hastanede bulunan tüm blokların altında kapalı engelli otoparklarının mevcut olduğu,

ç. Hastanenin yönlendirme, güvenlik ve otopark hizmetlerinin anlaşmalı şirket tarafından yürütüldüğü, Hastane yönetimine bildirilen aksaklıklar hakkında gerekli hizmet yöneticilerinin uyarıldığı,

d. Başvuranın Konya Valiliğine sunduğu dilekçeler üzerine aranarak aksaklıklar hakkında açıklama yapıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatap Konya Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinin herhangi bir temelde ayrımcılık yapmadan sağlık hizmeti verdiği,

b. Acil servis ve poliklinik girişlerinde engellilere yönelik triaj destek masası ve buna bağlı personelin yer aldığı, koridor zeminlerinde kabartma yönlendirmelerinin asansörlerde ise kabartma

yazıların mevcut olduğu, Hastanenin erişilebilirlik ilkelerini yerine getirdiği, nitekim bunun sonucu olarak erişilebilirlik belgesi aldığı,

c. Hastanenin hasta nakil hizmeti sağlayan bir aracı ve hizmeti bulunmadığı, Hastaneye müracaat eden hastaların talepleri halinde nakillerinin 112 AÇM ile sağlandığı, hastanın nakil talebi var ise ilgili hekim tarafından Komuta Kontrol Merkezi aranarak hasta nakli talep edildiği, başvuranın bu konuda yaşadığı aksaklığı Hastane idaresine ilettiğini, bu hususta ilgili bölümlerin Hastane idaresi tarafından bilgilendirildiği, başvuranın bu gibi durumlarda Hasta Hakları Birimiyle iletişime geçmesinin önerildiği ifade edilmektedir.

5. Muhatapların yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle;

a. Konya Şehir Hastanesi hakkında Valiliğe verdiği dilekçeye aylarca cevap verilmediğini, dilekçenin akıbetini öğrenmek için Valiliğe başvurduktan sonra Hastane personeli tarafından arandığını, aksaklıklar için kendisinden özür dilendiğini, nitekim Konya İl Sağlık Müdürlüğü tarafından Kurumumuza sunulan yazılı görüşte yaşanan aksaklıklar hakkında gerekli hizmet yöneticilerinin uyarıldığının ifade edilerek yaşadığı mağduriyetin muhatap tarafından kabul edildiğini,

b. Konya Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü tarafından sunulan yazılı görüşte ise yalnızca eve nakil konusunda yaşadığı mağduriyet hakkında cevap verildiğini, diğer hususlara değinilmediğini iddia ederek iddialarını yinelemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir: *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürllüleri, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."*

7. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddenin birinci fıkrası şöyledir;

"Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

8. Anayasa'nın "Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler" başlıklı 61'inci maddesinin ikinci fıkrası şöyledir;

"Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır."

9. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesi şöyledir;

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında; ... e) Doğrudan ayrımcılık: bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir

konuma sokulmasını... f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi ... ifade eder.”

10. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir;

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür...”

11. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca dolaylı ayrımcılık, bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri arasında sayılmıştır.

12. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesi şöyledir;

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür...”

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

14. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir;

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir ... (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

15. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesi şöyledir;

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

16. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrası ise "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir." hükmünü içermektedir. Dosya kapsamında, başvuranın muhatap ile söz konusu iddialar hakkında Valilik aracılığıyla şikayette bulunduğu anlaşıldığından Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgili tarafa başvuru şartının sağlandığı kanaatine varılmıştır.

17. Engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağı, uluslararası ve ulusal düzenlemeler ile güvence altına alınmıştır. Uluslararası düzenlemeler kapsamında Birleşmiş Milletler (BM) Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'de (EHİS) engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve ayrımcılık yapılmaması genel ilkeler arasında yer almakta birlikte Sözleşme'nin 2'nci maddesinde engelliliğe dayalı ayrımcılık "Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık, makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar." şeklinde tanımlanmıştır. EHİS'in 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ise şöyledir: "Taraflar Devletler herkesin hukuk önünde ve karşısında eşit olduğunu ve ayrımcılığa uğramaksızın hukuk tarafından eşit korunma ve hukuktan eşit yararlanma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Taraflar Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır."

18. 5378 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık" başlıklı 4/A maddesi şöyledir: "Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez."

19. 6701 sayılı Kanun bahsi geçen iki ayrımcılık türünü de kapsayan (doğrudan ve dolaylı ayrımcılık) düzenlemeleri içermektedir. Buna göre 6701 sayılı Kanun ile doğrudan ve dolaylı ayrımcılık; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temelleri ile sınırlı olarak yasaklanmıştır.

20. Başvuru dilekçesinde başvuran kısaca; Konya Şehir Hastanesinde ve Selçuk Üniversitesi

Tıp Fakültesi hastanesinde engelli kızının sağlık hizmetlerinden eksiksiz bir şekilde faydalanamadığını iddia etmektedir. Bu kapsamda başvurunun, erişilebilirlik yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediği, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından başvuranın nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulup sokulmadığı açısından incelenmesi gerekmektedir.

21. Erişilebilirlik, engelli bireylerin bağımsız olarak yaşamaları ve topluma tam ve eşit olarak katılmaları için bir ön koşuldur (Engelli Hakları Komitesi, 2 No'lu Genel Yorum, 2014, para. 1). EHİS'in "Erişilebilirlik" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir: *"Taraflar Devletler engellilerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak ve engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dâhil olacak şekilde bilgi ve iletişim olanaklarına hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için uygun tedbirleri alacaklardır. Erişim önündeki engellerin tespitini ve ortadan kaldırılmasını da içeren bu tedbirler diğerlerinin yanında, aşağıda belirtilenlere de uygulanır: (a) Binalar, yollar, ulaşım araçları ve okullar, evler, sağlık tesisleri ve işyerleri dâhil diğer kapalı ve açık tesisler; (...)"*

22. 5378 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin (f) bendi göre *"Bu Kanunun uygulanmasında erişilebilirlik, binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını"* ifade eder. Bu kapsamda bireylerin, konutlarından eğitim binalarına ve iş yerlerine; açık ve yeşil alanlardan, toplu taşıma araçlarına ve bilgi teknolojilerine kadar tüm alanlara ve tüm hizmetlere erişiyor olması gerekir. Erişilebilirlik kapsamında yapılacak düzenlemeler ile verilen hizmetlerin kimsenin yardımı olmadan ve herhangi bir risk oluşturmadan kullanılması gerekir. Erişilebilirlik kapsamındaki düzenlemelerin herkesi kapsamaması gerekmektedir. Bu halde erişilebilirlik, engelliler için bir zorunluluktur ve toplumun her kesimi için konforlu bir yaşam demektir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Erişilebilirlik Kılavuzu, Ankara, 2020, s. 9).

23. Engelli bireyler için erişim hakkı, erişilebilirlik standartlarının katı biçimde uygulanması yoluyla sağlanmalıdır. Kamuya açık olan tesislere, mal ve hizmetlere erişimin önündeki engeller, tam erişilebilirliği sağlamak amacıyla, sistematik biçimde aşamalı olarak ve daha da önemlisi, sürekli izlenerek ortadan kaldırılmalıdır. Bu nedenle belirtmek gerekir ki; erişilebilirliği sağlama yükümlülüğü koşulsuzdur. Bir diğer ifadeyle erişilebilirliği sağlamakla yükümlü kişi/kurumlar tarafından tasarruf tedbirleri ile mali imkânların yetersizliği bir mazeret olarak öne sürülemez [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2022/1446, K. No: 2023/234, 19/3/2023, para. 22].

24. Somut olayda başvuran Konya Şehir Hastanesinde engelliler için yardım çağrı butonunun ve karşılama personelinin olmadığını, muayene, röntgen ve tahlil gibi işlemlerde engellilere öncelik tanınmadığını, Hastanenin giriş kapısına yakın engelli park alanının mevcut olmadığını iddia etmektedir. Başvuranın Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine yönelik şikayetleri ise engelliler için karşılama personelinin olmaması ve hasta nakil araçlarının yetersizliğine ilişkindir.

25. Bu kapsamda Kurumumuz tarafından Konya Valiliğine yazı yazılarak "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonu" tarafından başvuruya konu Hastanelerin erişilebilirlik durumunun tespiti için yerinde inceleme yapılması talep edilmiştir. Kurumumuza ulaşan 4/9/2024 tarihli ve ... sayılı cevabi

yazıda, Komisyonun denetim raporu paylaşılmıştır. İlgili Rapor'da 20 Temmuz 2013 tarihli ve 28713 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 22'nci maddesinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formlarının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca belirleneceğinin hükmüne bağlandığı, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonunun söz konusu form kapsamında denetimlerini gerçekleştirdiği, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine ilişkin şikayetlerin form kapsamının dışında olduğu, başvuranın Konya Şehir Hastanesine ilişkin şikayetlerden ise yalnızca otopark şikayetinin form kapsamında olduğu, Hastanenin otoparkı incelendiğinde engelli park alanlarının kapı girişlerine yakın mesafede yer almadığı, Hastanenin tüm bloklarının kapı girişine en yakın mesafede engelli otoparkı yapılması gerektiği görüş ve kanaatine varıldığı ifade edilmiştir.

26. Başvuranın Hastane girişinde engelli park yeri bulunmamasına ilişkin şikâyeti, 6701 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilememektedir. Zira başvuran doğrudan bir zarara uğramamıştır. Başvuru dilekçesi incelendiğinde; başvuranın kızını hasta nakil aracıyla Hastaneye getirdiğini, kendi imkânlarıyla gelmesi durumunda Hastane girişine yakın engelli park yerinin bulunmadığını ifade ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla engelli park yerinin bulunmaması nedeniyle başvuranın doğrudan bir zarara uğramadığı anlaşılmaktadır. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü dikkate alındığında başvuranın otopark şikâyetinin kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

27. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması, ayrımcılık kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden oldukça güçtür. AİHM bu açıdan "makul şüphe bırakmayacak" bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkemeye göre kanıtlama yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir (AİHM, Nachova ve Diğerleri v. Bulgaristan, B. No: 43577/98, 6/7/2005, para. 147). AİHM, bir başvuranın farklı bir muameleye maruz kaldığını en azından "kanıt başlangıcı" olarak adlandırılacak bazı kanıtlarla ortaya koyduğu durumda bu farklı muamelenin yapılıp yapılmadığının ya da haklı olup olmadığının ispatlanmasının karşı tarafa ait olacağını belirtmektedir (AİHM, Chassagnou ve Diğerleri, v. Fransa [BD], B. No: 25088/94, 29/4/1999, para. 91-92).

28. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir (AYM, Devrim Evin, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34; AYM, Burhanettin Öztürk, B. No: 2019/36252, 21/9/2023, para. 47).

29. Ayrıca AYM başvurularının iddialarını temellendirecek herhangi bir somut bulgu ve kanıt sunmasını da beklemektedir (AYM, Mesude Yaşar, B. No: 2013/2738, 16/7/2014, para. 48; AYM, Ayla (Şenses) Kara, B. No: 2013/7063, 5/11/2015, para. 50). Bununla birlikte Mahkeme farklı muamelenin ancak uygulayıcının saikiyle/niyetiyle ortaya çıktığı durumlarda bunun ispatlanması yükümlülüğünün başvurana ait olacağına, zira bu gibi hâllerde ilgili işlem veya eylemi farklı muamele hüviyetine büründüren olgunun, muamelede bulunanın niyeti olacağına vurgu yapmaktadır (AYM, Burcu

Reis, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 57).

30. İspat yüküyle ilgili olarak, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 21'inci maddesinde "Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir." hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede Kuruma yapılan başvurularda ispat yükünün yer değiştirmesi için başvuranın iddiasının gerçekliğine dair kuvvetli emareler ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir (TIHEK, B. No: 2019/2118, K. No: 2019/64, 19/11/2019, para. 32).

31. Başvuranın başvuru dilekçesindeki iddialarına cevaben her iki muhatap da sağlık hizmeti sunumunda yaşanan aksaklıkları kabul etmektedir. Konya İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sunulan yazılı görüşte Hastane yönetimine bildirilen aksaklıklar hakkında gerekli hizmet yöneticilerinin uyarıldığı ifade edilirken Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yaşanan aksaklıklar hakkında özür dilendiği anlaşılmaktadır. Muhatap idarelerin ifadelerinin başvuran tarafından öne sürülen vakıaların gerçekleştiğine dair kuvvetli bir kanı oluşturduğu değerlendirilmektedir. Bu aşamada artık muhataplar tarafından kabul edilen aksaklıkların ayrımcılık yasağının ihlali niteliğinde olmadığı ispatının muhataplar tarafından yapılması gerekmektedir. Ancak muhatap idareler tarafından başvuranın yokluğundan şikayet ettiği personel, yönlendirme tabelaları, hasta nakil araçlarına dair somut bilgi ve belgeler görüş yazılarında sunulmamıştır.

32. Başvuranın iddialarının muhatap idareler tarafından "yaşanılan aksaklık" ifadesiyle kabul edildiği, bu aksaklıkların gerekçesi ve aksaklıklar karşısında gerekli tedbirlerin alınıp alınmadığı hususları hakkında muhatap idareler tarafından ayrıntılı bilgi ve belge paylaşılmadığı dikkate alındığında muhatapların ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediklerini ispatlayamadıkları değerlendirilmektedir.

33. Sonuç itibarıyla, ayrımcılık yasağının ve eşit muamele ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin kuvvetli emarelerin veya karine oluşturan olguların varlığının başvuran tarafından ortaya konulduğu, bu aşamada muhatapların ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediklerini ispat etmesi gerektiği ancak muhatapların ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediklerini ispatlayamadıkları ve muhataplar tarafından engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır

34. İhlalin etki ve sonucunun ağırlığı ile muhatapların ekonomik durumu ve hukuki konumu göz önünde bulundurularak ihlal konusu eylemle ilgili muhataplara ayrı ayrı olmak üzere 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. Muhataplar Konya Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü ve Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Hastanesi Başhekimliği hakkında 50.000,00'er TL (ElliBin'er TL) İDARİ PARA CEZASI

UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi